

Συντελεστές του έργου

Διεύθυνση έργου- εποπτεία - συντονισμός:

Δημήτριος Αθανασούλης (Δρ. αρχαιολόγος,
Διευθυντής πρώην 25ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων)
Ευαγγελία Μιλίτσι-Κεχαγιά (Δρ. αρχαιολόγος,
Διευθύντρια Εφορείας Αρχαιοτήτων Μεσσηνίας)

Υπεύθυνος έργου – επικεφαλής ομάδας επίβλεψης:

Κωνσταντίνος Ηλιόπουλος (πολιτικός μηχανικός, ΕΦ.Α. Μεσσηνίας)

Ομάδα επίβλεψης:

Νίκος Σιδιρόπουλος (πολιτικός μηχανικός, 25η Ε.Β.Α.)
Αθανάσιος Κατάκος,
(προϊστάμενος τμήματος συντήρησης, ΕΦ.Α. Μεσσηνίας)
Αναστασία Δάλκου (αρχιτέκτων μηχανικός)

Προσωπικό έργου:

Συντηρητές έργων τέχνης & αρχαιοτήτων:

Αρμόνη Ιωάννα
Γωγάκος Γεώργιος
Δημόπουλος Αριστείδης
Μπαργιώτα Ζωή

Εργατοτεχνίτες:

Κούλης Γεώργιος
Κυριακόπουλος Σπήλιος
Παπαγεωργίου Αντωνία
Παπαγεωργίου Ιωάννης
Σταματοπούλος Κων/νος

Υπόλογος :

Μιχάλης Κάππας (Δρ. αρχαιολόγος,
προϊστάμενος τμήματος Βυζαντινών και
Μεταβυζαντινών μνημείων, ΕΦ.Α. Μεσσηνίας)

Διοικητική – Διαχειριστική Υποστήριξη:

Αγγελική Γεωργακοπούλου (ΕΦ.Α. Μεσσηνίας)
Μαρία Σοφού (25η Ε.Β.Α. - ΕΦ.Α. Κορινθίας)

Κείμενο - επιμέλεια φυλλαδίου:

Αναστασία Δάλκου (αρχιτέκτων μηχανικός)
Κωνσταντίνος Ηλιόπουλος (πολιτικός μηχανικός)
Βασιλική Μαυροειδή (αρχιτέκτων μηχανικός)

Μετάφραση κειμένου:

Αλεξάνδρα Κωνσταντινίδου (Δρ. αρχαιολόγος)

Φωτογραφίες:

Αρχείο Εφορείας Αρχαιοτήτων Μεσσηνίας

Σχεδιασμός – Επιμέλεια εντύπου:

Κατερίνα Χριστοπούλου (γرافيστρια)

Project Contributors:

Project management - supervision - coordination:

Demetrios Athanasoulis (Dr. Archaeologist,
Director of the former 25th Ephorate of Byzantine Antiquities)
Evangelia Militsi-Kechagia (Dr. Archaeologist,
Director of the Ephorate of Antiquities of Messenia)

Responsible – Head of the supervision:

Konstantinos Iliopoulos (Civil Engineer, Ephorate of Antiquities of Messenia)

Supervision team:

Nikos Sidiroopoulos (Civil Engineer, 25th Ephorate of Byzantine Antiquities)
Athanasios Katakos (Director of the Conservation Department,
Ephorate of Antiquities of Messenia)
Anastasia Dalkou (Architect Engineer)

Personnel:

Restorers of Antiquities and Works of Art:

Armoni Ioanna
Gogakos Georgios
Dimopoulos Aristeidis
Bargiota Zoe

Workers – Craftsmen:

Koulis Georgios
Kyriakopoulos Spilios
Papageorgiou Antonia
Papageorgiou Ioannis
Stamatopoulos Konstantinos

Account Manager:

Michalis Kappas (Dr. Archaeologist,
Director of the Department of the Byzantine and Post – Byzantine
Monuments, Ephorate of Antiquities of Messenia)

Administration Management:

Aggeliki Georgakopoulou (Ephorate of Antiquities of Messenia)
Maria Sofou (25th Ephorate of Byzantine Antiquities)

Brochure Text and editing:

Anastasia Dalkou (Architect Engineer)
Konstantinos Iliopoulos (Civil Engineer)
Vassiliki Mavroeiði (Architect Engineer)

English translation:

Alexandra Konstantinidou (Dr. Archaeologist)

Photographs:

Archive of the Ephorate of Antiquities of Messenia

Brochure's design - Production:

Katerina Christopoulou (Graphic Designer)

Κωδωνοστάσιο Ι. Ν. Παμμεγίστων Ταξιαρχών Τρίπολης

εργασίες στερέωσης
και αποκατάστασης

The Belfry of the Church of Great Archangels, Tripolis

consolidation and
restoration

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

HELLENIC MINISTRY OF CULTURE AND SPORTS
EPHORATE OF ANTIQUITIES OF MESSENIA

Ο Ιερός Ναός Παμμεγίστων Ταξιαρχών είναι η πρώτη εκκλησία που κτίστηκε μετεπαναστατικά στην Τρίπολη και ανήκει στον τύπο της τρικλίτης βασιλικής με δίρριχτη κεραμοσκεπή. Οι εργασίες ανοικοδόμησης ξεκίνησαν το 1836 από το συνεργείο του λαγκαδιανού πρωτομάστορα Αναγνώστη Λαδόπουλου, στην ίδια περίπου θέση όπου βρισκόταν παλαιότερος ναός.

Το κωδωνοστάσιο του ναού αποτελεί αντιπροσωπευτικό δείγμα αρχιτεκτονικής του 19ου αιώνα και ένα από τα πλέον αξιολογικά και ενδιαφέροντα κωδωνοστάσια στην Αρκαδία. Κατασκευάστηκε το έτος 1872 και είναι χαρακτηρισμένο ως νεώτερο μνημείο. Σε εντοιχισμένη μαρμαρόπλακα αναγράφεται η χρονολογία κατασκευής του, καθώς και το όνομα του τήνιου σχεδιαστή και κατασκευαστή Ιωάννη Θεοτικού. Το μνημείο είναι πυργόσχημο, με ύψος 19.50 μέτρα. Αποτελείται από λιθοκτιστή βάση και μαρμαρόκτιστη ανωδομή σε τρία επίπεδα, που διαμορφώνονται με οκτώ πεσσούς, περίτεχνα επίκρανα και διαζώματα, και τη χαρακτηριστική επίστεψη τηνιακού τύπου. Η συνδεσμολογία των μαρμάρινων μελών του έχει γίνει με μολυβδοχομένους σιδηρούς συνδέσμους. Στα διαζώματα τοποθετούνται πολλές και μεγάλες καμπάνες, η μεγαλύτερη από τις οποίες έχει βάρος άνω του ενός τόνου και κατασκευάστηκε το έτος 1915.

Το έργο της στερέωσης και αποκατάστασης του κωδωνοστασίου

Το μνημείο με την πάροδο των χρόνων παρουσίασε έντονα δομικά, στατικά και αισθητικά προβλήματα. Οι σεισμικές δονήσεις έπληξαν καίρια τις γωνίες των τετράγωνων πεσών, ιδίως του πρώτου και του τελευταίου ορόφου. Οι έντονες ρηγματώσεις των μαρμάρινων μελών, τις οποίες επιδείνωσαν οι δύσκολες καιρικές συνθήκες της περιοχής, σε συνδυασμό με την οξειδωτική δράση των σιδηρέσιων συνδέσμων τους, μείωσαν σε επικίνδυνο βαθμό τη στατική επάρκεια του μνημείου και επέβαλαν την ανάγκη της άμεσης στερέωσης και αποκατάστασής του.

Το έργο «Στερέωση και αποκατάσταση του κωδωνοστασίου του Ι.Ν. Παμμεγίστων Ταξιαρχών Τρίπολης» εντάχθηκε από την 25η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων στον άξονα προτεραιότητας «08 – Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής Πελοποννήσου» του Ε.Π. Δυτικής Ελλάδος – Πελοποννήσου – Ιονίων Νήσων 2007-2013, με προϋπολογισμό 350.000,00€ και εκτελέστηκε με αυτεπιστασία. Τον Νοέμβριο του 2014, όταν το έργο βρισκόταν ακόμη σε προκαταρκτικό στάδιο, και έως το πέρας του, τον Δεκέμβριο του 2015, οι εργασίες υλοποιήθηκαν από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Μεσσηνίας.

Πραγματοποιήθηκε αναλυτική αποτύπωση, καταγραφή και αρίθμηση των μαρμάρινων μελών, καθώς και τεκμηρίωση της συνδεσμολογίας. Ακολούθησε η αποσυναρμολόγηση της ανωδομής, ο καθαρισμός και η συντήρηση των μαρμάρινων στοιχείων. Τα μαρμάρινα μέλη που παρουσίαζαν έντονες ρηγματώσεις, αντικαταστάθηκαν με νέα, ενώ τα υπόλοιπα διατηρήθηκαν και ενισχύθηκαν ή συμπληρώθηκαν, όπου κρίθηκε αναγκαίο. Στη συνέχεια αρμολογήθηκε η λιθοκτιστή βάση και επανατοποθετήθηκαν και συναρμολογήθηκαν εκ νέου τα μαρμάρινα μέλη της ανωδομής, με νέους ανοξειδωτούς μεταλλικούς συνδέσμους και ελκυστήρες. Το έργο της αποκατάστασης του κωδωνοστασίου ολοκληρώθηκε με την τοποθέτηση αλεξικέραυνου για την προστασία του κτίσματος.

The Church of Great Archangels (Pammegisti oi Taxiarches) is the first church that was built after the Greek War of Independence in Tripolis. It is a three-aisled basilica with a saddle roof. The construction of the building started in 1836 at a location where an older church existed and it was undertaken by the crew of the traditional builder Anagnostis Ladopoulos from Lagkadia.

The belfry of the church is an excellent example of 19th century architecture and one of the most prominent and interesting belfries in Arcadia. It was built in 1872 and it is a Listed Historical Monument of the modern period, according to a legal act of designation, demarcation and protection. The exact date of its construction, as well as the name of the architect Ioannis Theotikos from Tenos Island, is written on an im-mured marble slab.

The monument is pyramid-like and measures 19.50 m. in height. It has a stone-built base and a three-level marble superstructure. Each level is supported by four pillars with carefully carved capitals. The top of the belfry reflects the architectural traditions of Tinos Island. Marble elements were connected with each other using poured molten lead over the joints around the iron fastenings. Large bells are installed at each level; the largest bell, which was made in 1915, is heavier than 1 tonne.

The Consolidation and Restoration of the Belfry

With the passage of time, the monument suffered serious structural, stability and aesthetic damages. Due to earthquakes, the corners of the square pillars – especially those standing on the first and the last level – were harmed. The stability of the structure was critically affected by the heavily cracked architectural elements next to the corrosion of the iron clamps. Hence, the edifice necessitated urgent action for its restoration and rehabilitation.

The project "Restoration and Rehabilitation of the belfry of the Church of the Great Archangels in Tripolis" was introduced by the 25th Ephorate of Byzantine Antiquities into the priority axis "08 - Sustainable Development and Quality of Life in Peloponnese" of the Regional Operational Programme "Western Greece, Peloponnese and Ionian Islands 2007-2013"; the budget was 350,000.00 €. In November 2014, while the project was still in the beginning, the Ephorate of Antiquities of Messenia undertook its supervision, which lasted until the end of the project, in December 2015.

The marble elements were measured and drawn, counted and registered; their jointing was studied. Then the superstructure was dismantled and the marble elements were cleaned and conserved. The deeply cracked parts were replaced by new; the rest of the marble elements were preserved, consolidated or filled. The joints of the stone-built base were filled and the superstructure was mounted. Finally, a lightning arrester was installed to protect the building.

πριν από τις εργασίες αποκατάστασης
before restoration

κατά τη διάρκεια των εργασιών αποκατάστασης
during restoration

μετά τις εργασίες αποκατάστασης
after restoration